FORMATS
Revista de Comunicació Audiovisual

#5
2009

REVISTA DE LLIBRES

Les eleccions sensibles

A cura de

Gonzalo de Lucas

Només en l'escola soviètica, en què des dels anys vint els cineastes compliren una tasca pedagògica paral·lela a la creació dels seus films, es pot rastrejar una completa filiació entre mestres. Si partim de les classes d'Eisenstein o Dovjenko, i seguim els successius cineastes deixebles que després foren docents, arribaríem, per exemple, fins a Sokurov, en una línia de transmissió ininterrompuda. Però potser només hagi estat a França on la crítica de cinema es va desenvolupar en la seva plenitud, on va entendre que també havia d'assumir una funció activa i intervencionista en la societat, propiciant l'estrena d'un film, el descobriment d'un cineasta o l'acció política mitjançant la transmissió al públic, com a crítics, docents o programadors, de les obres que havien de defensar.

L'experiència d'Alain Bergala, des de la seva jove cinefília al sud de França fins als seus *anys-Cahiers* i l'encàrrec que el 2000 li fa Jack Lang, el Ministre de Cultura i Educació, adquireix la seva plena dimensió estètica en la incumbència vital que trobà en el cinema, i les eleccions sensibles que suscita: "eso no se enseña, eso se encuentra, se experimenta, se transmite".

Aquest llibre és la seva autobiografia sentimental, i en ella l'objecte de passió, el cinema, és sempre quelcom fluid i que no és possible d'obturar. Un art que sempre assaja, possibilita, pot: quan no es converteix en possessió, mercaderia, il·lustració o ornament, el cinema sorprèn perquè les seves *potències de revelació* estan sempre vives i mobilitza experiències molt fortes en la nostra relació amb el món. Existeix una bella transparència i nitidesa en aquest llibre, en què la pedagogia del cinema no està petrificada, y és l'aire pel qual la llum recorre l'espai i emulsiona una pel·lícula: una tasca de conducció, una transmissió.

Es tracta del recompte d'una experiència docent, d'unes temptatives pràctiques, d'un treball amb el cinema: defensar "la emoción y el pensamiento que nacen de una forma, de un ritmo, que sólo podían existir en y por el cine", i propiciar la sedimentació a l'escola d'aquelles pel·lícules més desprotegides. La invitació i l'estímul d'aquest tractat –una pedagogia també per a cineastes- és concebre la transmissió del cinema de tal forma que les pel·lícules puguin veure's com a traços dels processos creatius, un art que origina. Al llarg de la seva obra, Bergala ha procurat pensar els films a partir dels gestos creatius, de les qüestions concretes que afrontà el cineasta: aquest assaig és la síntesi de la seva trajectòria, i per això està carregat d'evocacions personals i generacionals, i de cites que s'integren com a diàlegs viscuts o que han ressonat en el seu cap durant molt de temps. Se situa en la tradició de llibres com *Perseverancia*, de Daney, o *L'homme ordinaire du cinéma*, de Schefer.

Ha passat més d'un segle de cinema, i aquella paraula, transmissió, és la que paradoxalment millor defineix l'anarquia, el desordre, la bellesa del cinema. La forma en què, amb fe o confiança, els cineastes i els espectadors van sentir que el cinema passava a través seu. Potser sigui ja temps de remuntar la vista cap enrere per a descobrir que, en el cinema, la història de què més podrem aprendre sorgeix d'aquell entrellaçament de transmissions i filiacions, *la nostra música*. I si, tal com ensenya *La hipótesis del cine*, remuntar el seu temps és anar a favor del corrent, és perquè ens estremeix cap a aquells llocs que William Faulkner imaginà a *Las palmeras salvajes*: "Dicen que el amor muere entre dos personas. Eso no es cierto. No muere, le deja a uno, se va si uno no es digno, si uno no lo merece bastante. No muere: uno es el que muere. Es como el océano".